

Bijlage 2.

Participatieverslag historische verenigingen

Datum bijeenkomst: 1 oktober 2025, 15.00 – 17.00
Locatie: Gemeentehuis Medemblik, Wognum

Participatiesessie en deelnemers

In augustus is een eerste uitnodiging verstuurd voor een participatiesessie met afgevaardigden van de historische verenigingen. Deze kon door te weinig aanmeldingen helaas niet doorgaan. Met een tweede uitnodiging in september lukte het gelukkig wél om elkaar te ontmoeten: op 1 oktober vond de participatiesessie plaats.
In totaal werden 12 historische verenigingen benaderd. Uiteindelijk namen 6 vertegenwoordigers deel namens drie verenigingen:

- Oudheidkundige Vereniging Medemblik
- Lijnen Door De Tijd, Historische Vereniging Sijbekarspel/Benningbroek
- Stichting Twisca

De bijeenkomst stond in het teken van de nieuwe erfgoedagenda. Doel was om de deelnemers mee te nemen in de achtergronden en het proces, en hen te betrekken bij het benoemen van de belangrijkste thema's.
Tijdens de sessie werd een presentatie gegeven over de aanleiding, het opzet en de conceptthema's van de erfgoedagenda. De historische verenigingen kregen volop ruimte om vanuit hun eigen perspectief te reageren en aanvullingen te doen. Daarbij is niet alleen input opgehaald voor de agenda, maar ook een beeld gevormd van de huidige stand van zaken bij de verenigingen zelf én hun verwachtingen voor de toekomst.
Verder is met elkaar verkend welke rol de historische verenigingen kunnen spelen in relatie tot de erfgoedagenda: als kennisdrager, partner en initiatiefnemer. Ook kwam het belangrijke onderwerp van de collecties aan bod: hoe deze worden beheerd, hoe ze toegankelijk kunnen worden gemaakt en welke kansen er liggen voor samenwerking en ondersteuning.

Programma

- Welkom en voorstellen*
- Wie ben je en bij welke historische vereniging ben je betrokken?
- Een erfgoedagenda voor gemeente Medemblik*
- Aanleiding en doel
- Wat is een erfgoedagenda
- Proces
- Opzet erfgoedagenda*
- Speerpunten & programmalijnen*
- Vragenronde*
- Historische verenigingen*
- Toekomstbeeld
- Rol
- Collecties

Opbrengsten van de bijeenkomst

Hieronder staan de opbrengsten van de bijeenkomst beschreven. Onder algemeen staan de algemene opmerkingen en thema's die als belangrijk werden meegegeven. Daarna volgt de input op de thema's toekomstbeeld, rol en collecties.

Belangrijke thema's voor de erfgoedagenda

Tijdens de participatiesessie is uitgebreid gesproken over welke thema's de historische verenigingen van groot belang vinden voor de erfgoedagenda. Zij benadrukten dat erfgoed breed moet worden benaderd: niet alleen de monumenten zelf, maar ook de omgeving, het landschap en de manier waarop inwoners en bezoekers het erfgoed beleven, verdienen aandacht. De volgende onderwerpen kwamen naar voren:

- *Samenhang in erfgoed*
De verenigingen wezen op het belang van een integrale blik. Erfgoed bestaat niet alleen uit losse gebouwen, maar hangt nauw samen met de directe omgeving en de beleving ervan. Een stolpboerderij, een kerk of een molen krijgt pas betekenis in relatie tot het landschap en de verhalen die ermee verbonden zijn.
- *Cultuurlandschap*
Het historische landschap en de waterstructuren zijn volgens de verenigingen kwetsbaar en verdienen bescherming. De druk vanuit ruimtelijke opgaven zoals woningbouw en de energietransitie maakt dit extra urgent. Voorbeelden die genoemd werden zijn de stuwwal in de Bennemeerspolder en het karakteristieke kadetjesland, die als unieke elementen behouden moeten blijven.
- *De omgeving van monumenten*
Een monument is niet los te zien van zijn directe omgeving. De verenigingen benadrukten het belang van duidelijke kaders om niet alleen de gebouwen zelf, maar ook hun omgeving te beschermen of duidelijke kaders voor op te stellen.
- *Openbare ruimte*
Ook de openbare ruimte vormt een essentieel onderdeel van het erfgoed. Denk bijvoorbeeld aan de historische bestrating in Twisk. Zulke karakteristieke onderdelen zijn beeldbepalend en dragen sterk bij aan de identiteit van de dorpen en stadskernen.
- *Beleving van erfgoed*
Erfgoed moet zichtbaar en beleefbaar zijn voor iedereen. De verenigingen noemden het belang van goede informatievoorziening, toegankelijke routes en activiteiten die erfgoed dichterbij inwoners en bezoekers brengen. Zo wordt het erfgoed niet alleen behouden, maar ook actief gedeeld en ervaren.
- *Kennisoverdracht*
De verenigingen vinden het van groot belang dat kennis over erfgoed wordt doorgegeven. Dat kan bijvoorbeeld door inwoners te informeren en te enthousiasmeren, door potentiële nieuwe monumenteneigenaren te ondersteunen en door jongeren te betrekken, bijvoorbeeld via scholen en educatieve programma's.

Stand van zaken en toekomstbeeld historische verenigingen

Tijdens de participatiesessie werd stilgestaan bij de huidige situatie van de historische verenigingen in Medemblik en hoe zij hun toekomst zien over vijf jaar. Hieruit kwam een gemengd beeld naar voren: enerzijds bestaan er zorgen over de continuïteit, met name op bestuurlijk niveau, maar anderzijds zijn er ook veel positieve ontwikkelingen en creatieve initiatieven die vertrouwen geven voor de toekomst.

Stand van zaken

Recent is de historische vereniging van Abbekerk-Lambertschaag opgeheven, een signaal dat de vitaliteit van verenigingen niet vanzelfsprekend is. Toch gaven de drie deelnemende verenigingen aan dat zij momenteel voldoende leden, donateurs en vrijwilligers hebben om hun activiteiten voort te zetten. Het grootste knelpunt zit bij de bezetting van bestuursfuncties op de langere termijn. Bestuurlijke continuïteit blijkt lastig te garanderen.

- *Oudheidkundige Vereniging Medemblick*
Deze vereniging zet actief in op ledenwerving en zichtbaarheid. Er is een speciale actie gestart waarbij het lidmaatschap tijdelijk slechts €10 kost in plaats van €25. Nieuwe leden ontvangen daarbij extra uitgaven van het verenigingsblad. Daarnaast organiseert de vereniging thema-avonden en een kerstmarkt, die zorgen voor naamsbekendheid en persoonlijk contact met inwoners. Dat persoonlijke contact wordt gezien als de belangrijkste manier om mensen te interesseren voor lidmaatschap of een bestuursfunctie. Momenteel werkt de vereniging aan een eigen toekomstvisie.
- *Lijnen Door De Tijd (Sijbekarspel/Benningbroek)*
Voor deze vereniging geldt dat er op dit moment voldoende bestuursleden, leden en vrijwilligers zijn. Er wordt niet actief geworven. Wel is er zorg over de vergrijzing, omdat verschillende vrijwilligers en bestuursleden – bijvoorbeeld de redactieleden van de Kroniek – op leeftijd zijn. Wanneer er vacatures ontstaan, wordt gekeken naar vervanging, maar structureel beleid of een aanpak voor de toekomst, onder andere voor wat betreft opvolging ontbreekt.
- *Stichting Twisca (Twisk)*
Hier is recent enige verjonging in het bestuur gerealiseerd, wat een positief signaal is. Voor de werving van nieuwe leden en bestuursleden zet de vereniging, net als bij Oudheidkundige Vereniging Medemblick, sterk in op persoonlijk contact. Daarnaast ontvangen nieuwe bewoners van Twisk een welkomsttas, waarin onder andere informatie en folders van Stichting Twisca zijn opgenomen. Voor het museum is een toekomstvisie opgesteld; voor de vereniging zelf nog niet.

Toekomstbeeld over vijf jaar

Samengevat zien de historische verenigingen zichzelf over vijf jaar nog steeds als actieve spelers in het erfgoedveld, mits zij blijven werken aan bestuurlijke continuïteit en het aantrekken van nieuwe generaties vrijwilligers en leden. De verenigingen zien kansen voor verdere samenwerking en onderlinge afstemming, mits dit bijdraagt aan kennisuitwisseling of verlichting van werkzaamheden. Tegelijkertijd benadrukten zij dat de eigen identiteit van de verenigingen en de dorpen behouden moet blijven.

Rol historische verenigingen

De historische verenigingen zien voor zichzelf een duidelijke rol binnen de erfgoedagenda van de gemeente Medemblik. Hun bijdrage richt zich zowel op het delen van kennis als op het actief betrekken van inwoners, bestuurders en beleidsmakers bij erfgoed. Tijdens de participatiesessie kwamen de volgende punten naar voren:

- *Vraagbaak voor gemeente en inwoners*
De verenigingen willen aanspreekpunt zijn voor erfgoedvragen en hun kennis beschikbaar stellen.
- *Informeren en enthousiasmeren van inwoners*
Door rondleidingen, lezingen en publieksactiviteiten maken zij het erfgoed zichtbaar en beleefbaar.
- *Informeren en enthousiasmeren van ambtenaren en raadsleden*
Rondleidingen en excursies worden gezien als een effectief middel om beleidsmakers vertrouwd te maken met de historische context.
- *Partner in educatie en publieksactiviteiten*
Samenwerkingen met scholen en deelname aan evenementen zoals Open Monumentendag zijn waardevolle manieren om nieuwe doelgroepen te bereiken.
- *Initiatiefnemer van lokale projecten*
De verenigingen nemen zelf het voortouw in activiteiten zoals thema-avonden, tentoonstellingen en dorpsrondleidingen.
- *Kennisdrager en bewaker van historische context*
Bij ruimtelijke ontwikkelingen willen de verenigingen actief bijdragen door hun expertise in te brengen en te waken voor aantasting van erfgoedwaarden.
- *Adviseur bij beleid en plannen*
Door vroegtijdig betrokken te zijn bij lokaal beleid, bouwplannen en ontwikkelingen kunnen de verenigingen meedenken en adviseren vanuit historisch perspectief.

Samenvattend zien de verenigingen zichzelf als kennispartner, initiatiefnemer en verbinder: zij willen in de toekomst verder bijdragen aan zowel het beschermen als het beleefbaar maken van het erfgoed in Medemblik.

Collecties

Tijdens de participatiesessie is gesproken over de collecties van de deelnemende historische verenigingen. Alle drie de verenigingen beschikken over een collectie, variërend van archiefstukken tot objecten en meubels. De deelnemers gaven aan dat er zorgen bestaan over opslag, beheer, behoud en toegankelijkheid van deze collecties.

Soorten collecties

- Archiefstukken: oude drukken van krantjes, kronieken, documentatie van lokale geschiedenis.
- Objecten: kunst, meubels, gebruiksvoorwerpen en andere historische artefacten.

Situatie per vereniging

- Oudheidkundige Vereniging Medemblick
 - De vereniging zoekt een locatie in het centrum van Medemblick om (een deel van) de collectie tentoon te stellen, maar een geschikte ruimte ontbreekt.
 - Momenteel is de collectie opgeslagen in een dependance elders in de gemeente, waarvoor huur wordt betaald.
 - De collectie is volledig geïnventariseerd.
 - In het verleden zijn enkele objecten overgedragen aan het Westfries Museum in Hoorn.
- Lijnen Door De Tijd (Sijbekarspel/Benningbroek)
 - De collectie is momenteel ondergebracht op zolder bij één van de leden.
 - De collectie is niet toegankelijk voor het publiek en niet geïnventariseerd.
- Stichting Twisca (Twisk)
 - Een deel van de collectie is tentoongesteld in het museum Twisca, het overige deel staat opgeslagen bij een bestuurslid.
 - De collectie is geïnventariseerd.
 - Op termijn is het noodzakelijk om te ontzamen.
 - Overdracht van objecten aan andere musea is in het verleden bekeken, maar vaak waren dezelfde objecten al aanwezig of werd de lokale context als belangrijk ervaren.
 - Voor archiefstukken wordt gekeken naar digitalisering om de toegankelijkheid te vergroten.

Ondersteuning en samenwerking

De verenigingen gaven aan dat ondersteuning vanuit de gemeente op het gebied van kennis, middelen of infrastructuur bij het beheer en de toegankelijkheid van collecties waardevol zou zijn. Voor de toekomst werd samenwerking tussen de verenigingen rondom collecties als positief gezien. Een regionaal museum wordt door de verenigingen als kans gezien om collecties gezamenlijk te huisvesten en tentoon te stellen, wat zowel beheer als toegankelijkheid kan verbeteren.

Gemeente Medemblik

Dick Ketlaan 21
1687 CD Wognum
T 0229 85 6000
E info@medemblik.nl

**MOOI
NOORD-
HOLLAND**

ADVISEURS
OMGEVINGSKWALITEIT

MOOI Noord-Holland

Emmastraat 111
1814 DP Alkmaar
T 072 520 4459
E info@mooinoord-holland.nl